

Illetlen illemhelyek

Elek Lenke

Ez az, amiről nem beszélünk. Vagy ha igen, akkor is álszenten, álszeméremmel. Az emberi test működéséhez mindig hozzátartozott ez az oly fontos és természetes tevékenység, de mi csak csűrjük, csavarjuk a szót, mint ahogyan most is e sorok szerzője. Igen, a vécéről, vagy ha úgy tetszik, az illemhelyekről van szó.

forrás: Fotrepan

Vajon miért pont illemhely? Milyen furcsa ez a szóösszetétel, hiszen éppen hogy illemből nem szoktunk erről beszélni, társaságban, evés közben sose, és máskor is csak nagyon visszafogottan. Félreeső hely, így is hívták. Mikor az ember csodálatos kézi munkával megalkotott, pazar bútorkokkal és drága festményekkel ékeskedő múzeumokban, kastélyokban jár, akkor sem pillantja meg azt a helyiséget, amelyet az ott élők napjában többször is használtak. Pedig biztos létezett valamilyen formában. Igaz, fürdőszoba se nagyon mutatkozik e palotákban, az is csak vagy száz éve gyakori, elsősorban nagyvárosi, úri házakban, és ott is csak ritkán használták, akkor is főleg a fiatalabb hölgyek. Uraktól számon kérni a használatát? Ezt döbrent csend követte volna. Persze ekkor a higiénia fogalma sem volt közismert, mit sem tudtak a baktériumokról, vírusokról, és majd' megkövezték *Semmelweist*, mert annak idején arra buzdította az orvosokat, hogy mossák meg a kezüket, mielőtt a szülő nőhöz nyúlnak.

Évszázadoknak kellett eltelni, mire a nagyvárosban élők rájöttek, hogy ügyes-bajos dolguk elvégzése közben az utcákon is rájuk jöhet a szükség. Megszülettek az első nyilvános illemhelyek, és velük a vécés nénik. A korosabbak még emlékezhetnek, ha máshonnan nem, hát a köztévé retro műsorából Kellér Dezső és Kiss Manyi feledhetetlen jelenetére. A két zseniális művész sem tudta feledtetni azt a ma már ósdiinak ható szemléletet, hogy vécét használni mennyire vicces, sőt, minden poénjukat erre hegyezték ki.

Zöld házikók, vécés nénik

Már a pár éves kisgyerek is érzi, hogy ez valami tiltott, furcsa, tréfás, de ugyanakkor szégyellnivaló dolog. Ezért aztán felbátorodik, és társaságban provokáló módon csak erről beszél. Vannak, akiknél ez rögzül felnőtt korukra is, és ha jól érzik magukat, vagy simán csak megbotránkoztatásra vágnak, belemerülnek a részletekbe is, kínos helyzetbe hozva másokat.

A szocialista Budapest nyilvános vécéiben még persze se híre, se hamva a százféle aromájú illatosítóknak, légfrissítőknek, formatervezett, színes szivacsoknak, multi vegyszereknek, helyettük súrolókefe, Ultrapor és Hypo járja, ami nem is rossz, a lényeg, hogy alaposan takarítsanak, hogy ne legyen kosz és rossz szag. Ez olykor persze hibádzott, bár a legpenetránsabb helyzetet a MÁV-kocsik mellékhelyiségében uralkodott, és néhol persze uralkodik ma is. Külföldi rokonnal, vendéggel vonaton utazni Magyarországon évtizedekig felért egy szégyellnivaló meghurcoltatással. Magyar ember ma sem indul el úgy vonatozni, hogy ne lenne nála vécépapír és fertőtlenítő kendő. Igazi hungarikum.

De a vécés néni is az. Bár a zöld házikók jórészt eltűntek, azért egy-egy régimódi étteremben még él a szakma. A minap egy magyaros ételeket kínáló, főleg turistákat fogadó, jókora budapesti söröző vécéjébe betévedvén vicces látvány fogadott. Dél-koreai lányok fényképezték okoste-

lefonjaikkal a nénit, mint valami magyaros különlegességet, és ő büszkén pózolt, a helyzetet a legtermészetesebben viselte. Mint mondja, sokan elküldik neki Japánból, Kínából is a jól sikerült fotókat. Ő ott üldögél, beszélget, elfogadja a legkülönbözőbb pénznemekben a borraivalót, bár sok vendég nem érti, miért kell külön fizetni az egyébként meglehetősen drága étteremben még külön ezért is.

A rendszerváltás után kezdődött el a vécék privatizálása. Az elsők egyike volt a Batthyány térnél lévő, ahol már takarítottak, szólt a zene és nem hiányzott a vécépapír. A ma működő és nehezen megtalálható, igen kevés nyilvános vécé mind „maszek”, és sokban nem vécés „néni” irányítja az élénk forgalmat, hanem bácsi. Úgy látszik, a szakma nőiesedése megállt.

Ilyen is lehetne

A 21. századi „luxus” vécékkel a magyarok a budapesti – meg a külföldi – ötcsil-

lagos szállodákban ismerkedtek meg, ha volt ilyen szerencséjük. Kortárs kép a falon, hatalmas tükrök, design csempék, illatos potpourri, háromrétegű, puha papír, az érintős kézmosónál folyékony szappan és néhol testápoló is (ha száraz típusú a kezed), virág kis vázában, babapelenkázó kisasztal és kényelmes fotel, ha valaki át akarja venni, mondjuk egy bálban, a cipőjét. A még elegánsabb helyeken a kéztörölők valójában kis törülközők – sokan eleinte nem is tudták, hogy ezt nem a szemetesbe kell dobni, hanem egyszeri használat után a szennyestartóba. Ezek már inkább amerikai típusú restroomok – ők is puritánok persze a névadásban, ha másban nem is mindig.

Az elegáns szállodai szobák vécéi mutatták meg a magyarok többségének, mennyire hasznos tud lenni egy sminktükör, meg egy tartalék piperecsomag.

Érdekes kontrasztként a minap volt szerencsém egy budapesti, belvárosi gangos

ház közös folyosói vécéjébe is benézni, nem mindegyik lakásban van ugyanis ilyen. Akadnak lakók, akik már kialakították a maguk szoba-konyhájában a mosdót, de a 94 éves Marika néninek ehhez se ereje, se kedve. Ő már élete végéig ide fog kibortorkálni. És akkor még nem beszélünk a kültelki budikról és a közparkokról, amelyek Budapesten bizony sokak vécéjeként is funkcionálnak...

Besurranni tilos

A budapesti, ha rájön a szükség – ez is milyen illedelmes kifejezés! – megpróbál besurranni egy kávézóba, vagy inkább rendel egy üdítőt, hogy „jogosultságot” szerezzen. Másképpen ugyanis nem lehet bemenni a mellékhelyiségbe. Sok helyütt van már mozgássérülteknek szóló is, de többnyire bezárja a takarítónő, hogy ne kelljen neki azt is takarítani, afféle magyaros megoldásként – van, hogy mutatni lehessen, de nem engedik használni. Ha mégis engedik, az élelmesebbek mind ide nyitnak be, ezek ugyanis mindig tisztábbak, mint a forgalmas többi.

Érdekes megfigyelés, hogy a hölgyek – a fiatalok is – mindig többször zárandokolnak el a mellékhelyiségbe, mint a férfiak, ezért többen felvetették, hogy férfivécéből elég lenne egy is, például a benzinkutaknál. ●

Svédországban már alig látni külön férfi és női mosdót. Vécé van meg egyenjogúság, és kész, a szállodákban is. Ez lesz a jövő, és mit ad isten, ugyanolyan ügyesen tudják használni a kagylót a férfiak, mint a nők. A közös nyitott piszoárok ideje pedig végképp lejárt. A másik trend, hogy nem kívül van a kézmosó, hanem belül, mindegyik kis helyiségben, hogy ne kelljen egymásra várni, áthajolni, locsolni-pocsolni a kézmosónál. Mennyivel praktikusabb ez, és sokkal kényelmesebb, nyugodtabb is! A benzinkutaknál külön kisméretű vécé szolgál a gyerekeknek, így nem kell őket fogni a szülőknek, míg elvégzik a dolgukat.

A másik, nekünk meglepő szokás, hogy az úgynevezett stockholmi kolóniákban – ez egy speciális víkendház-telepet jelent, egyforma nagyságú házakkal és kis telkekkel – mindenkinek kulcsa van egy közös, több vécés épülethez, ahol persze illatos tisztaság uralkodik, sok virág meg kis mintás függöny teszi otthonossá, tele van mindenféle kényelmi kellékkel (amit nem lopnak el), és mindenki tisztán hagyja maga után a terepet. Itt az a ráció, hogy a kis házak minden négyzetcentiméterét kihasználják, és óvják a környezetet is.

SZÜRET a JÓKAI-KERTBEN

Szeretettel hívják és várják Önt és kedves családját (rokonait, barátait, ismerőseit):
Laborfalvi Róza (hétköznapi Saly Noémi kadarnagsád), Jókai Mór (civilben Tóth Yózszi kadarnagy),
a Kadarka Kör, Hegyvidék Önkormányzata, a Svábhegyi Hagyományőrző Egyesület,
a Duna-Ipoly Nemzeti Park Igazgatóság, a Budapesti Városvédő Egyesület, a Petőfi Irodalmi Múzeum,
a Kadarka Szalon, a Magyar Kereskedelmi és Vendéglátóipari Múzeum

Svábhegyi Szüretére

OKTÓBER 7-ÉN (PÉNTEKEN) 14 órára
a Jókai-kertbe (XII., Költő utca 21.)

A szüreti program első órájában a szőlő a főszereplő. Felhordása, taposása – gyerekek is bekapcsolódhatnak! – Laborfalvi Róza (Saly Noémi) és Jókai Mór (Tóth Yózszi) irányítása mellett zajlik majd. Fellép a Tamási Áron Általános Iskola és Két Tannyelvű Nemzetiségi Gimnázium diákjainak nemzetiségi kamarakórusa, a zsámbéki Lochberg Táncsoport és a Budakeszi Hagyományőrző Kör Egyesület Férfi Dalárdája.

Három órakor kezdődik a szüreti mulatság. Vendégeink a kóstolójegy megváltásával jogot szereznek, hogy megízlelhessék a tavaly itt taposott Budai Vörös borát – a 2015. évi ANNO ezüstérmet nyert a XXI. Nemzetközi Kadarka Versenyen, palackozott változatát is megvásárolhatják –, a frissen préselt mustot, s fogyaszthatnak borkorcsolyának a lilahagymás zsíroskenyérből. Szórakoztatásunkról a FOLT együttes zenészei, a Lochberg táncosai, Tauner Tibor óbudai nótafa, a tangóharmonikás Drávusz János, hagyományőrző folklórműsorukkal a Tamási Áron Általános Iskola és Két Tannyelvű Nemzetiségi Gimnázium diákjainak táncsoportja gondoskodik.